

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE 2010

30 septembre 2010

PROPOSITION DE LOI

**modifiant le Code judiciaire
en ce qui concerne la condamnation
de l'officier de l'état civil au
paiement d'une indemnité de procédure**

(déposée par M. Raf Terwingen et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

BUITENGEWONE ZITTING 2010

30 september 2010

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
wat de veroordeling van de ambtenaar van
de burgerlijke stand tot betaling van een
rechtsplegingsvergoeding betreft**

(ingediend door de heer Raf Terwingen c.s.)

RÉSUMÉ

Le refus de l'officier de l'état civil de célébrer un mariage est susceptible d'un recours auprès du tribunal de première instance.

Si c'est l'officier de l'état civil qui succombe à la procédure, il se peut qu'il soit condamné au paiement de l'indemnité de procédure.

Les auteurs souhaitent exclure cette possibilité.

SAMENVATTING

Tegen de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om een huwelijk te voltrekken kan beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.

Wanneer deze ambtenaar door de rechtbank in het ongelijk wordt gesteld, bestaat de mogelijkheid dat hij wordt veroordeeld tot de betaling van de rechtsplegingsvergoeding.

De indieners willen deze mogelijkheid uitsluiten.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
PS	:	Parti Socialiste	
MR	:	Mouvement Réformateur	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
sp.a	:	socialistische partij anders	
VB	:	Vlaams Belang	
cdH	:	centre démocrate Humaniste	
LDD	:	Lijst Dedecker	
PP	:	Parti Populaire	
Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)
Publications officielles éditées par la Chambre des représentants		Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers	
Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be e-mail : publications@laChambre.be		Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be	

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi reprend, en l'adaptant, le texte de la proposition de loi DOC 52 2535/001.

En vertu de l'article 167, alinéa 1er, du Code civil, l'officier de l'état civil peut refuser de célébrer le mariage lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait aux qualités et conditions prescrites pour contracter mariage, ou s'il est d'avis que la célébration est contraire aux principes de l'ordre public.

L'officier de l'état civil examine donc s'il est satisfait aux conditions d'exercice du droit subjectif de contracter mariage (art. 12 CEDH et art. 143 C. civ.) et si le mariage n'est pas détourné de son but. Cette compétence constitue un instrument très important dans le cadre de la lutte contre les mariages de complaisance. Elle touche à l'intérêt général, comme il est encore apparu récemment. Les officiers de l'état civil sont particulièrement vigilants, lorsque l'un des futurs époux séjourne illégalement en Belgique.¹ La loi du 12 janvier 2006² confirme une nouvelle fois³ l'importance qu'attache le législateur à la lutte contre les mariages de complaisance et *a fortiori* à la prévention de ceux-ci.⁴

Conformément à l'article 167, dernier alinéa, du Code civil, les candidats au mariage peuvent toutefois introduire un recours contre la décision de l'officier de l'état civil de refuser de célébrer le mariage. Ils doivent,

¹ Voir circulaire du 13 septembre 2005 relative à l'échange d'informations entre les officiers de l'état civil, en collaboration avec l'Office des étrangers, à l'occasion d'une déclaration de mariage concernant un étranger, *MB* 6 octobre 2005.

² Loi du 12 janvier 2006 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, *MB* 21 février 2006.

³ Voir loi modifiant certaines dispositions relatives au mariage, *MB* 1er juillet 1999; Article M1 de la circulaire du 17 décembre 1999 relative à la loi du 4 mai 1999 modifiant certaines dispositions relatives au mariage, *MB* 31 décembre 1999; S. D'HONDT, "De aangifte van het huwelijk — Commentaar bij de wet van 4 mei 1999", E.J. 1999, (98), n° 5, p. 99-101.

⁴ C. AERTS et K. VAN HOOGENBENT, "De strafrechtelijke betegeling van het schijnhuwelijk, ingevoerd door de wet van 12 januari 2006", E.J. 2006, p. 49, n° 1.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel neemt, met een aantal aanpassingen, de tekst over van wetsvoorstel DOC 52 2535/001.

Luidens artikel 167, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, kan de ambtenaar van de burgerlijke stand weigeren een huwelijk te voltrekken wanneer blijkt dat niet is voldaan aan de hoedanigheden en voorwaarden vereist om een huwelijk te mogen aangaan of indien hij van oordeel is dat de voltrekking in strijd is met de beginselen van de openbare orde.

De ambtenaar van de burgerlijke stand onderzoekt dus of aan de voorwaarden tot uitoefening van het subjectieve recht om te huwen (art. 12 EVRM en art. 143 BW) is voldaan en het huwelijk niet afgewend wordt van zijn doel. Deze bevoegdheid is een zeer belangrijk instrument in de strijd tegen schijnhuwelijken. Dit raakt het algemeen belang zoals recent nog is gebleken. De ambtenaren van de burgerlijke stand zijn bijzonder waakzaam indien één van de toekomstige echtgenoten illegaal in België verblijft.¹ De wet van 12 januari 2006² bevestigt nogmaals³ het belang dat de wetgever hecht aan de bestrijding van schijnhuwelijken en daarmee *a fortiori* eveneens de voorkoming ervan.⁴

Overeenkomstig artikel 167, laatste lid, van het Burgerlijk Wetboek, kunnen de kandidaat-huwenden echter verhaal aantekenen tegen de beslissing van de ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk te

¹ Zie Omz. 13 september 2005 betreffende de uitwisseling van informatie tussen de ambtenaren van de burgerlijke stand, in samenwerking met de Dienst Vreemdelingenzaken ter gelegenheid van een huwelijksaangifte waarbij een vreemdeling betrokken is, *BS* 6 oktober 2005.

² Wet van 12 januari 2006 tot aanpassing van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, *BS* 21 februari 2006.

³ Zie wet tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende het huwelijk, *BS* 1 juli 1999; Artikel M1 Omz. 17 december 1999 inzake de wet van 4 mei 1999 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende het huwelijk, *BS* 31 december 1999; S. D'HONDT, "De aangifte van het huwelijk — Commentaar bij de wet van 4 mei 1999", E.J. 1999, (98), nr. 5, blz. 99-101.

⁴ C. AERTS en K. VAN HOOGENBENT, "De strafrechtelijke betegeling van het schijnhuwelijk, ingevoerd door de wet van 12 januari 2006", E.J. 2006, p. 49, nr. 1.

à cette fin, assigner personnellement l'officier de l'état civil.⁵

Dans une procédure de droit civil, si une partie a été assistée d'un avocat, la partie succombante peut être condamnée au paiement d'une indemnité de procédure (art. 1022 du Code judiciaire). En pratique, il apparaît que cette disposition est appliquée de façon très variable dans les procédures citées plus haut. Par exemple, la cour d'appel de Bruxelles a décidé, dans un arrêt du 22 décembre 2008, de condamner l'officier de l'état civil aux dépens du recours mais elle a par ailleurs estimé que le premier juge avait eu raison de partager les dépens entre les parties. Dans un jugement du 10 février 2009, le tribunal de Bruxelles a estimé que, compte tenu de la portée du procès, il serait déraisonnable de condamner systématiquement l'officier de l'état civil aux dépens. Une question parlementaire posée à ce propos a mis en évidence que certains tribunaux condamnent effectivement l'officier de l'état civil au paiement d'une indemnité de procédure tandis que d'autres tribunaux partagent les frais entre les parties. En d'autres termes, la jurisprudence n'est pas unanime sur ce point.⁶ Certaines villes et communes sont même assurées contre ce risque.

Cette réglementation incite les candidats au mariage qui envisagent de conclure un mariage de complaisance à introduire un recours contre le refus éventuel de l'officier de l'état civil, et dissuade les officiers de l'état civil qui doutent sérieusement de l'authenticité d'un projet de mariage de refuser de célébrer ce mariage en raison des risques financiers qu'un tel refus leur fait courir.

⁵ Compte tenu de la responsabilité exclusive de l'officier de l'état civil et de sa responsabilité personnelle (art. 192 du Code civil), tout recours introduit contre une ville ou une commune est irrecevable: voir par exemple Liège, 26 juin 1997, Rev. trim. dr. fam. 1997, 331, note C. PARIS; Prés. Bruxelles, 12 janvier 2001, 00/12922/A, non édit. (voir www.cass.be); Prés. Bruxelles, 12 mars 2001, Rev. trim. dr. fam. 2002, 260, J.T. 2002, 197 (abrég.) et J.L.M.B. 2002, 645; Prés. Gand, 2 juin 2004, NjW 2004, 990; comp. Prés. Liège, 3 et 5 avril 2000, J.L.M.B. 2000, 739; Prés. Bruxelles, 30 octobre 2000, Rev. trim. dr. fam. 2002, 254; Prés. Bruxelles 23 septembre 2002, Rev. trim. dr. fam. 2003, 519, note G. HIernaux; Prés. Bruxelles, 16 janvier 2003, Rev. trim. dr. fam. 2003, 522; D. STERCKX, *Le mariage en droit civil*, Bruxelles, De Boeck & Larcier, 2004, p. 128, n° 157-6; T. WUYTS, "*De bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand tot huwelijksvoltrekking en de beoordeling door de hoven en rechtbanken van een weigering tot huwelijksvoltrekking*", (note sous Anvers, 5 janvier 2005 et Bruxelles, 13 janvier 2005), E.J. 2005, (164), p. 165; Questions et réponses, Chambre, 24 février 2010, CRIV 52 COM 805, p. 23 (question n° 19575 TERWINGEN).

⁶ Questions et réponses, Chambre, 24 février 2010, CRIV 52 COM 805, p. 23-24 (Question n° 19575 de M. TERWINGEN).

voltrekken. Daartoe dienen zij de ambtenaar van de burgerlijke stand persoonlijk te dagvaarden.⁵

Ingeval in een burgerrechtelijke procedure een partij werd bijgestaan door een advocaat, kan de in het ongelijk gestelde partij veroordeeld worden tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding (art. 1022 Ger. W.). In de praktijk blijkt dat deze bepaling op zeer uiteenlopende wijze wordt toegepast in hoger aangehaalde procedure. Zo besliste het hof van beroep te Brussel in een arrest van 22 december 2008 om de ambtenaar van de burgerlijke stand te veroordelen tot de kosten van het beroep maar oordeelde het hof daarbij dat de eerste rechter terecht de kosten tussen de partijen compenseerde. In een vonnis van 10 februari 2009 oordeelde de rechtbank van Brussel dat het gezien de draagwijdte van het rechtsgeding onredelijk zou zijn om de ambtenaar van de burgerlijke stand systematisch tot de rechtsplegingsvergoeding te veroordelen. Uit een parlementaire vraag hieromtrent bleek ook dat sommige gerechten de ambtenaar van de burgerlijke stand dan weer wel tot de rechtsplegingsvergoeding veroordelen. Andere gerechten slaan de kosten tussen partijen om. Binnen de rechtspraak blijkt aldus geen uniformiteit te bestaan.⁶ Sommige steden en gemeenten zijn hier zelfs voor verzekerd.

Deze regelgeving stimuleert kandidaat-huwenden die beogen een schijnhuwelijk af te sluiten om verhaal aan te tekenen tegen een beslissing tot weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand en ontmoedigt ambtenaren van de burgerlijke stand om bij ernstige twijfels omtrent de oprechtheid van het voorgenomen huwelijk de huwelijksluiting te weigeren gelet op de financiële risico's die daaraan zijn verbonden.

⁵ Gelet op de uitsluitende bevoegdheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand alsook zijn persoonlijke aansprakelijkheid (art. 192 B.W.) is een vordering gericht tegen de stad of gemeente onontvankelijk: zie bv. Luik 26 juni 1997, Rev. trim. dr. fam. 1997, 331, noot C. PARIS; Voorz. Brussel 12 januari 2001, 00/12922/A, onuitg. (zie www.cass.be); Voorz. Brussel 12 maart 2001, Rev. trim. dr. fam. 2002, 260, J.T. 2002, 197 (verkort) en J.L.M.B. 2002, 645; Voorz. Gent 2 juni 2004, NjW 2004, 990; vgl. Voorz. Luik 3 en 5 april 2000, J.L.M.B. 2000, 739; Voorz. Brussel 30 oktober 2000, Rev. trim. dr. fam. 2002, 254; Voorz. Brussel 23 september 2002, Rev. trim. dr. fam. 2003, 519, noot G. HIernaux; Voorz. Brussel 16 januari 2003, Rev. trim. dr. fam. 2003, 522; D. STERCKX, *Le mariage en droit civil*, Brussel, De Boeck & Larcier, 2004, blz. 128, nr. 157-6; T. WUYTS, "*De bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand tot huwelijksvoltrekking en de beoordeling door de hoven en rechtbanken van een weigering tot huwelijksvoltrekking*", (noot onder Antwerpen 5 januari 2005 en Brussel 13 januari 2005), E.J. 2005, (164), blz. 165; Vr. en Antw. Kamer 24 februari 2010, CRIV 52 COM 805, blz. 23 (Vr. nr. 19575 TERWINGEN).

⁶ Vr. en Antw. Kamer 24 februari 2010, CRIV 52 COM 805, blz. 23-24 (Vr. nr. 19575 TERWINGEN).

Nous estimons que l'officier de l'état civil défend l'intérêt général lorsqu'il refuse, de façon motivée⁷, de célébrer le mariage pour cause de mariage de complaisance présumé. L'officier de l'état civil n'a d'ailleurs aucun intérêt personnel à opposer ce refus. En outre, il doit pouvoir agir en toute indépendance, sans tenir compte du risque financier lié au procès. C'est pour cette raison que nous estimons qu'à l'instar du ministère public qui agit par voie d'action dans le cadre d'une procédure civile conformément à l'article 138bis, § 1er, du Code judiciaire, en vue de défendre l'intérêt général⁸, il n'est redevable d'aucune indemnité de procédure. Cela doit également décourager les candidats au mariage qui souhaitent conclure un mariage de complaisance. Au cas où l'officier de l'état civil refuse de célébrer le mariage pour mariage de complaisance et qu'ils introduisent malgré tout un recours, ils risquent alors d'être condamnés au paiement d'une indemnité de procédure s'ils ont succombé.

Comme nous l'avons indiqué, l'officier de l'état civil doit dûment motiver sa décision de refus. À cette fin, il demande souvent l'avis du ministère public et de l'Office des étrangers.⁹ En outre, le ministre de la Justice¹⁰ annonce que dans le cadre de la lutte contre les mariages de complaisance, davantage d'instruments vont être mis à la disposition de l'officier de l'état civil, de manière à lui permettre de prendre sa décision en meilleure connaissance de cause. Ainsi, outre l'avis qu'il demande au parquet, il pourra également accéder à une banque de données lui permettant de connaître les démarches déjà accomplies par les candidats au mariage. Il prendra ainsi également connaissance des décisions éventuelles prises par d'autres autorités dans ce contexte.

⁷ Voir par exemple: Prés. Liège 5 avril 2000, J.L.M.B. 2000, 739 où un simple renvoi à des investigations de la police et une apostille du parquet n'ont pas été admis comme motivation légale, avec pour sanction la nullité de cette décision; Prés. Bruxelles 12 mars 2001, J.L.M.B. 2002, 645, J.T. 2002, 197 (abrégé) et Rev. trim. dr. fam. 2002, 257: une motivation "passe-partout" n'est pas une motivation légale; Prés. Bruxelles 27 mars 2002, J.L.M.B. 2004, 215.

⁸ Voir l'article 2 du projet de loi adopté modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle et abrogeant l'article 6 de la loi du 2 août 2002 concernant la lutte contre le retard de paiement dans les transactions commerciales, DOC 52-2313/006 et le rapport: DOC 52-2313/004, p. 16-17.

⁹ Voir circ. du 13 septembre 2005 relative à l'échange d'information entre les officiers de l'état civil, en collaboration avec l'Office des étrangers, à l'occasion d'une déclaration de mariage concernant un étranger, *Moniteur belge* du 6 octobre 2005.

¹⁰ Q. et R. Chambre 24 février 2010, CRIV 52 COM 805, p. 24 (Q. n° 19575 TERWINGEN).

Wij zijn van oordeel dat de ambtenaar van de burgerlijke stand het algemeen belang verdedigt ingeval hij op gemotiveerde wijze⁷ weigert het huwelijk af te sluiten wegens een vermeend schijnhuwelijk. De ambtenaar van de burgerlijke stand heeft overigens geen enkel persoonlijk belang bij deze weigering. Bovendien moet hij in volle onafhankelijkheid kunnen optreden zonder rekening te houden met het financiële risico verbonden aan het proces. Om die reden zijn wij van oordeel dat hij, net zoals het openbaar ministerie dat optreedt bij wege van rechtsvordering in een burgerlijke procedure overeenkomstig artikel 138bis, § 1, Ger. W. ter verdediging van het algemeen belang⁸, geen enkele rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is. Dit moet kandidaat-huwenden die een schijnhuwelijk wensen af te sluiten ook ontmoedigen. Ingeval de ambtenaar van de burgerlijke stand weigert het huwelijk te voltrekken wegens schijnhuwelijk en zij toch verhaal aantekenen, dan riskeren zij wel veroordeeld te worden tot betaling van rechtsplegingsvergoeding ingeval zij in het ongelijk worden gesteld.

Zoals aangegeven moet de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn beslissing tot weigering zorgvuldig motiveren. Hij wint daartoe vaak het advies in van het openbaar ministerie en de dienst vreemdelingenzaken.⁹ Bovendien kondigt de minister van Justitie¹⁰ aan dat inzake de strijd tegen de schijnhuwelijken de ambtenaar van de burgerlijke stand nog meer instrumenten worden aangereikt zodat hij met nog betere kennis van zaken zijn beslissing kan treffen. Zo zal hij naast het advies dat hij aan het parket vraagt ook toegang hebben tot een gegevensbank waaruit hij zal kunnen afleiden welke stappen de huwelijkskandidaten reeds hebben genomen. Zo zal hij ook kennis hebben van eventuele beslissingen die in deze context door andere overheden werden genomen.

⁷ Zie bijvoorbeeld: Voorz. Luik 5 april 2000, J.L.M.B. 2000, 739 alwaar een loutere verwijzing naar politie onderzoeken en een kantschrift van het parket niet als wettige motivering werd aangenomen, met als sanctie de nietigheid van deze beslissing; Voorz. Brussel 12 maart 2001, J.L.M.B. 2002, 645, J.T. 2002, 197 (verkort) en Rev. trim. dr. fam. 2002, 257: een "passe-partout" motivering is geen wettige motivering; Voorz. Brussel 27 maart 2002, J.L.M.B. 2004, 215.

⁸ Zie artikel 2 van het aangenomen Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering en tot opheffing van artikel 6 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties, DOC 52-2313/006 en de verantwoording: DOC 52-2313/004, blz. 16-17.

⁹ Zie omz. 13 september 2005 betreffende de uitwisseling van informatie tussen de ambtenaren van de burgerlijke stand, in samenwerking met de Dienst Vreemdelingenzaken ter gelegenheid van een huwelijksaangifte waarbij een vreemdeling betrokken is, *BS* 6 oktober 2005.

¹⁰ Vr. en Antw. Kamer 24 februari 2010, CRIV 52 COM 805, blz. 24 (Vr. nr. 19575 TERWINGEN).

Il est donc pratiquement exclu que l'officier de l'état civil commette des négligences. En outre, l'officier de l'état civil qui fait preuve de négligence dans la formation de son opinion, ce que l'obligation de motivation permet de vérifier, risque d'être rendu personnellement responsable des dommages éventuels en découlant pour les candidats au mariage.¹¹ Sur le plan du droit procédural, il existe également des possibilités pour prévenir des abus à cet égard (voir, par exemple, l'art. 780*bis* du Code judiciaire).

Le régime de l'indemnité de procédure visé à l'article 1022 fait partie de la procédure civile prévue par le Code judiciaire. En vertu de l'article 3 du Code judiciaire, les lois de procédure figurent parmi les lois applicables aux procès en cours. L'exception prévue pour l'officier de l'état civil s'appliquera dès lors aux procès en cours.

Onzorgvuldigheden zijn langs de zijde van de ambtenaar van de burgerlijke stand aldus vrijwel uitgesloten. Bovendien riskeert de ambtenaar van de burgerlijke stand die zijn oordeel onzorgvuldig vormt, hetgeen door de motiveringsplicht kan nagegaan worden, persoonlijk aansprakelijk te worden gesteld voor de eventuele schade die daaruit voortvloeit voor de kandidaat-huwenden.¹¹ Ook op procesrechtelijk vlak bestaan mogelijkheden om misbruiken dienaangaande te voorkomen (zie bijvoorbeeld art. 780*bis* Ger. W.).

De regeling van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 maakt deel uit van de burgerlijke rechtspleging van het Gerechtelijk Wetboek. Krachtens artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek zijn onder meer wetten op de rechtspleging van toepassing op hangende gedingen. De uitzondering voor de ambtenaar van de burgerlijke stand zal dus van toepassing zijn op hangende gedingen.

Raf TERWINGEN (CD&V)
 Leen DIERICK (CD&V)
 Sonja BECQ (CD&V)
 Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)
 Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)

¹¹ Cf. le rapport des travaux parlementaires préparatoires à la loi du 4 mai 1999: DOC 1-512/6, p. 13.

¹¹ Vgl. het verslag bij de parlementaire voorbereiding bij de wet van 4 mei 1999: DOC 1-512/6, blz. 13.

PROPOSITION DE LOI Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 1022 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 21 avril 2007 et modifié par la loi du 22 décembre 2008, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Aucune indemnité n'est due à charge de l'officier de l'état civil lorsqu'il intervient en tant que partie dans une procédure visée à l'article 167, alinéa 6, du Code civil.”.

26 juillet 2010

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 21 april 2007 en gewijzigd bij de wet van 22 december 2008, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“Geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de ambtenaar van de burgerlijke stand ingeval hij als partij optreedt in een procedure bedoeld in artikel 167, zesde lid, van het Burgerlijk Wetboek.”.

26 juli 2010

Raf TERWINGEN (CD&V)
Leen DIERICK (CD&V)
Sonja BECQ (CD&V)
Liesbeth VAN DER AUWERA (CD&V)
Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)

TEXTE DE BASE**Loi du 10 octobre 1967
du Code judiciaire**

Art. 1022

L'indemnité de procédure est une intervention forfaitaire dans les frais et honoraires d'avocat de la partie ayant obtenu gain de cause.

Après avoir pris l'avis de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone et de l'*Orde van Vlaamse Balies*, le Roi établit par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les montants de base, minima et maxima de l'indemnité de procédure, en fonction notamment de la nature de l'affaire et de l'importance du litige.

À la demande d'une des parties, éventuellement formulée sur interpellation par le juge, celui-ci peut, par décision spécialement motivée, soit réduire l'indemnité soit l'augmenter, sans pour autant dépasser les montants maxima et minima prévus par le Roi. Dans son appréciation, le juge tient compte:

- de la capacité financière de la partie succombante, pour diminuer le montant de l'indemnité;
- de la complexité de l'affaire;
- des indemnités contractuelles convenues pour la partie qui obtient gain de cause;
- du caractère manifestement déraisonnable de la situation.

Si la partie succombante bénéficie de l'aide juridique de deuxième ligne, l'indemnité de procédure est fixée au minimum établi par le Roi, sauf en cas de situation manifestement déraisonnable. Le juge motive spécialement sa décision sur ce point.

Lorsque plusieurs parties bénéficient de l'indemnité de procédure à charge d'une même partie succombante, son montant est au maximum le double de l'indemnité de procédure maximale à laquelle peut prétendre le bénéficiaire qui est fondé à réclamer l'indemnité la plus élevée. Elle est répartie entre les parties par le juge.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION**Loi du 10 octobre 1967
du Code judiciaire**

Art. 1022

L'indemnité de procédure est une intervention forfaitaire dans les frais et honoraires d'avocat de la partie ayant obtenu gain de cause.

Après avoir pris l'avis de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone et de l'*Orde van Vlaamse Balies*, le Roi établit par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les montants de base, minima et maxima de l'indemnité de procédure, en fonction notamment de la nature de l'affaire et de l'importance du litige.

À la demande d'une des parties, éventuellement formulée sur interpellation par le juge, celui-ci peut, par décision spécialement motivée, soit réduire l'indemnité soit l'augmenter, sans pour autant dépasser les montants maxima et minima prévus par le Roi. Dans son appréciation, le juge tient compte:

- de la capacité financière de la partie succombante, pour diminuer le montant de l'indemnité;
- de la complexité de l'affaire;
- des indemnités contractuelles convenues pour la partie qui obtient gain de cause;
- du caractère manifestement déraisonnable de la situation.

Si la partie succombante bénéficie de l'aide juridique de deuxième ligne, l'indemnité de procédure est fixée au minimum établi par le Roi, sauf en cas de situation manifestement déraisonnable. Le juge motive spécialement sa décision sur ce point.

Lorsque plusieurs parties bénéficient de l'indemnité de procédure à charge d'une même partie succombante, son montant est au maximum le double de l'indemnité de procédure maximale à laquelle peut prétendre le bénéficiaire qui est fondé à réclamer l'indemnité la plus élevée. Elle est répartie entre les parties par le juge.

BASISTEKST**Wet van 10 oktober 1967
van het Gerechtelijk wetboek**

Art. 1022

De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Na het advies te hebben ingewonnen van de Orde van Vlaamse Balies en van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, stelt de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil.

Op verzoek van een van de partijen, dat in voorkomend geval wordt gedaan na ondervraging door de rechter, kan deze bij een met bijzondere redenen omklede beslissing ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning bepaalde maximum- en minimumbedragen te overschrijden. Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met:

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijns juridische bijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie. De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt.

Wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding ten laste van dezelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Wet van 10 oktober 1967
van het Gerechtelijk wetboek**

Art. 1022

De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Na het advies te hebben ingewonnen van de Orde van Vlaamse Balies en van de *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, stelt de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de basis-, minimum- en maximumbedragen vast van de rechtsplegingsvergoeding, onder meer in functie van de aard van de zaak en van de belangrijkheid van het geschil.

Op verzoek van een van de partijen, dat in voorkomend geval wordt gedaan na ondervraging door de rechter, kan deze bij een met bijzondere redenen omklede beslissing ofwel de vergoeding verminderen, ofwel die verhogen, zonder de door de Koning bepaalde maximum- en minimumbedragen te overschrijden. Bij zijn beoordeling houdt de rechter rekening met:

- de financiële draagkracht van de verliezende partij, om het bedrag van de vergoeding te verminderen;
- de complexiteit van de zaak;
- de contractueel bepaalde vergoedingen voor de in het gelijk gestelde partij;
- het kennelijk onredelijk karakter van de situatie.

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijns juridische bijstand geniet, wordt de rechtsplegingsvergoeding vastgelegd op het door de Koning vastgestelde minimum, tenzij in geval van een kennelijk onredelijke situatie. De rechter motiveert in het bijzonder zijn beslissing op dat punt.

Wanneer meerdere partijen de rechtsplegingsvergoeding ten laste van dezelfde in het ongelijk gestelde partij genieten, bedraagt het bedrag ervan maximum het dubbel van de maximale rechtsplegingsvergoeding waarop de begunstigde die gerechtigd is om de hoogste vergoeding te eisen aanspraak kan maken. Ze wordt door de rechter tussen de partijen verdeeld.

Aucune partie ne peut être tenue au paiement d'une indemnité pour l'intervention de l'avocat d'une autre partie au-delà du montant de l'indemnité de procédure.

Aucune partie ne peut être tenue au paiement d'une indemnité pour l'intervention de l'avocat d'une autre partie au-delà du montant de l'indemnité de procédure.

Aucune indemnité n'est due à charge de l'officier de l'état civil lorsqu'il intervient en tant que partie dans une procédure visée à l'article 167, alinéa 6, du Code civil.¹

¹ Art. 2. : insertion.

Geen partij kan boven het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding worden aangesproken tot betaling van een vergoeding voor de tussenkomst van de advocaat van een andere partij.

Geen partij kan boven het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding worden aangesproken tot betaling van een vergoeding voor de tussenkomst van de advocaat van een andere partij.

Geen enkele vergoeding is verschuldigd ten laste van de ambtenaar van de burgerlijke stand ingeval hij als partij optreedt in een procedure bedoeld in artikel 167, zesde lid, van het Burgerlijk Wetboek.¹

¹ Art. 2. : invoeging.